

LIETUVA: 1 Grupė

Lietuvos vyriausybė pilnai atitinka minimalius prekybos žmonėmis panaikinimo standartus. Per ataskaitinį laikotarpį vyriausybė, turint omenyje galimą COVID-19 pandemijos poveikį kovai su prekyba žmonėmis, ir toliau demonstravo rimtas bei nuolatinės pastangas, todėl Lietuva liko priskirta 1-ai grupei. Šios pastangos apėmė didesnę prekybos žmonėmis tiriamų bylų kiekį, vaikų apsaugos specialistų mokymus prekybos žmonėmis ir seksualinio išnaudojimo temomis, taip pat darbo teisės aktų pakeitimus, leidžiančius Valstybinei darbo inspekcijai (toliau – VDI) geriau reguliuoti laikinojo įdarbinimo agentūrų veiklą ir apriboti neteisėtus veiksmus, tokius kaip žmonių prekyba priverstiniam darbui. Be to, VDI įsteigė 10 naujų inspektorių etatų, apmokė inspektorius apie žmonių prekybą priverstiniam darbui tarp užsienio darbuotojų, Kaune įsteigė specializuotą inspektorių grupę, kuri derins veiksmus su policija ir NVO prekybos žmonėmis klausimais, atliko 83 patikrinimus žemės ūkio, statybos ir kituose riziką keliančiuose sektoriuose. Reaguodama į pabėgėlių, bėgančių nuo plataus masto Rusijos invazijos į Ukrainą ir atvykstančių į Lietuvą, antplūdį, policija subūrė kovos su prekyba žmonėmis darbo grupę, paskyrė koordinatorius registracijos centruose, įdarbino ir apmokė 14 ukrainiečių registruoti atvykstančius pabėgėlius, ir institucijų informacijai sudarė labiausiai pažeidžiamų pabėgėlių sąrašą. Nepaisant to, kad vyriausybės pastangos atitinka minimalius standartus, teismai nuteisė mažiau prekeivių žmonėmis. Be to, valdžios institucijos nustatė mažiau nukentėjusių asmenų, jiems trūko įgūdžių nustatyti prekybos žmonėmis požymius tarp pažeidžiamų gyventojų grupių, tokių kaip vaikai ir migrantai, taip pat trūko nuoseklumo įgyvendinant aukų identifikavimo ir nukreipimo pagalbai mechanizmus, ypač kaimo vietovėse. Be to, duomenys apie identifikuotas aukas neatspindėjo realios prekybos žmonėmis situacijos.

PRIORITETINĖS REKOMENDACIJOS:

- Dėti daugiau pastangų siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn ir nuteisti prekeivius žmonėmis pagal prekybos žmonėmis straipsnius.
- Didinti pastangas nustatant nukentėjusius tarp pažeidžiamų grupių, ypač tarp vaikų, asmenų užsiimančių komerciniu seksu, migrantų ir pabėgėlių.

- Parengti konkrečias aukų identifikavimo tarp pažeidžiamų asmenų grupių gaires ir rengti bendrus mokymus atitinkamoms institucijoms, pavyzdžiui, teisėsaugos pareigūnams ir darbo inspektoriams, dėl jų įgyvendinimo.
- Nuosekliai įgyvendinti formalius aukų nustatymo ir nukreipimo pagalbai mechanizmus visoje šalyje, ypač kaimo vietovėse.
- Tobulinti duomenų rinkimo sistemą visų valdžios institucijų lygmeniu, kad tiksliau užfiksuoti esamą situaciją, įskaitant aukų skaičių.
- Stiprinti tvarką siekiant geriau apsaugoti nukentėjusius nuo grasinimų ir pakartotinės viktimizacijos vykstant tyrimui ir baudžiamojo persekiojimo metu.
- Sukurti, patvirtinti ir įgyvendinti naują NVP.
- Apmokyti tyrėjus ir prokurorus, kaip taikyti į auką orientuotą požiūrį bei tirti bylas, įskaitant įrodymų rinkimą kaltinimams pagrįsti.
- Teikti kompetentingą teisinę pagalbą aukoms bendradarbiaujančioms su teisėsauga.
- Paskirti nepriklausomą nuo Vidaus reikalų ministerijos nacionalinį pranešėją, kuris stebėtų bei vertintų vyriausybės veiksmus ir vadovautų kovos su prekyba žmonėmis pastangoms.

BAUDŽIAMASIS PERSEKIOJIMAS

Teisėsaugos pastangos buvo panašios kaip pernai. Baudžiamojo kodekso 147 ir 157 straipsniai kriminalizuoja prekybą žmonėmis seksualinio ir priverstinio darbo tikslais, ir nustato pakankamai griežtas bausmes – nuo 2 iki 12 metų laisvės atėmimo, o prekybos žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais atvejais, bausmės yra proporcingos bausmėms už kitus rimtus nusikaltimus, tokius kaip išžaginimas. 2022 m. valdžios institucijos tyrė 12 prekybos žmonėmis bylų (4 seksualinio išnaudojimo bylas, 3 priverstinio darbo bylas ir 5 neįvardintas bylas), kai tuo tarpu 2021 m. jų buvo 7. Baudžiamojon atsakomybėn patraukti 2 prekyautojai žmonėmis,

palyginus su vienu tokiu asmeniu 2021 m. Nuteista 16 prekyautojų žmonėmis, tai daug mažesnis skaičius nei 2021 m., kai tokių buvo 30. Palyginimui, 2020 m. tokių buvo 16 ir 2019 m. – 12. Daugeliui nuteistų prekeivių žmonėmis teismai skyrė laisvės atėmimo bausmes nuo vienerių iki 10 metų, o vienam prekeiviui buvo skirta tik bauda. Nebuvo pranešimų apie vykdytus tyrimus, baudžiamuosius persekiojimus ar apkaltinamuosius nuosprendžius, susijusius su valstybės tarnautojais, bendrininkavusiais prekybos žmonėmis nusikaltimuose. Valdžios institucijos bendradarbiavo su užsienio tarnybomis tiriant 20 tarptautinių prekybos žmonėmis bylą ir vykdant vieną ekstradiciją. Anot valdžios institucijų, patraukti baudžiamojon atsakomybėn už nusikalstamas veikas, įskaitant prekybą žmonėmis, padarytas ne Lietuvoje, ir gauti įrodymus iš užsienio yra ilgas ir sudėtingas procesas. Policijos pareigūnas ėjo specialiojo tarptautinio bendradarbiavimo atašė pareigas Lietuvos ambasadoje Jungtinėje Karalystėje (JK), kad padėtų tarptautiniams baudžiamiesiems tyrimams, įskaitant bendradarbiavimą užkertant kelią, tiriant ir sprendžiant prekybos žmonėmis nusikaltimus, susijusius su Lietuvos piliečiais Didžiojoje Britanijoje ir Šiaurės Airijoje.

Lietuvos kriminalinės policijos biuras ir Generalinė prokuratūra yra atsakingi už prekybos žmonėmis nusikaltimų tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą. Nei policija, nei prokuratūra neturi specializuoto skyriaus, atsakingo tik už prekybą žmonėmis. Tačiau prokuratūroje dirba 10 specializuotų prokurorų, dirbančių visoje Lietuvoje, kurie tiria prekybos žmonėmis bei kitus nusikaltimus. Anot valdžios pareigūnų, baudžiamąjo persekiojimo dėl prekybos žmonėmis bylose išlieka sunku surinkti tinkamus įrodymus, ypač todėl, kad pastaruoju metu prekybos žmonėmis veikla persikėlė į internetą ir apima būdus, kuriuose nėra fizinės prievartos. Nevyriausybinų organizacijų (toliau – NVO) teigimu, policija dažnai pradėdavo, bet galiausiai nutraukdavo tyrimus, ypač kaimo vietovėse, nes jai trūko įgūdžių arba patirties pagrįsti kaltinimus kai kuriems įtariamiesiems. Ekspertai pažymėjo, kad apskritai policijai trūko jautraus, į aukas orientuoto požiūrio tiriant prekybos žmonėmis bylas. 2022 m. vyriausybė surengė įvairius su prekyba žmonėmis susijusius mokymus policijai, pasieniečiams ir teisėjams įvairiomis temomis, įskaitant prekybos žmonėmis psichosocialinių ir psichologinių aspektų supratimą ir darbą su tokiomis bylomis. Vidaus reikalų ministerija ir Generalinė prokuratūra turi kovos su prekyba žmonėmis internetinę mokymo platformą, kurioje policija, teisėjai, medicinos ir socialiniai darbuotojai galėjo dalyvauti mokymuose apie požymių ir aukų nustatymą, rizikos veiksnių supratimą, tyrimų atlikimą, įrodymų rinkimą, pagalbą aukoms ir jų apsaugą bei kompensacijas.

AUKŲ APSAUGA

Aukų apsaugai buvo skiriama mažiau pastangų. Nustatyta 16 aukų (8 seksualinio išnaudojimo, 5 - priverstinio darbo ir 3 išnaudojimo pobūdis nepatikslintas). Palyginimui, 2021 m. - 26 aukos, o 2020 m. – 24 aukos. Dabartinis nustatytų aukų skaičius yra pats mažiausias per praeitą dešimtmetį. Valdžios institucijos pažymėjo, kad nustatytų aukų skaičius per pastaruosius du ataskaitinius laikotarpius pastebimai sumažėjo dėl vieno vykdomo tyrimo 2021 m., kuriame buvo net keletas nukentėjusių asmenų. Pažymėtina, kad iš 16 nustatytų aukų, 3 buvo nepilnamečiai ir vienas neįgalus asmuo. Palyginimui, NVO nustatė 183 galimas aukas, iš kurių 42 - seksualinio išnaudojimo, 78 – priverstinio darbo ir 63 kai išnaudojimo pobūdis nebuvo patikslintas.

NVO statistiniai duomenys apėmė asmenis, kurie, prieš policijai nustatant nusikaltimo aplinkybes, turėjo bet kokių preziuruojamų prekybos žmonėmis požymių. Nepatikslinta statistika apėmė priverstinių santuokų ar kitų nusikaltimų, kurie pagal Lietuvos įstatymus laikomi prekyba žmonėmis, aukas. Kaip ir ankstesniais metais, ekspertai išreiškė susirūpinimą dėl to, kad skirtingų valdžios institucijų surinkti duomenys yra prieštaringi ir neatspindi realios prekybos žmonėmis situacijos. Nors valdžios institucijos naudojo formalias aukų nustatymo rašytines rekomendacijas, NVO ekspertai pažymėjo, jog jos ne visada buvo efektyviai įgyvendinamos praktikoje ir jose trūko gerosios praktikos apie aukų, ypač vaikų, apklausą. Be to, ekspertų nuomone, kaimo regionų valdžios institucijos nepakankamai naudojosi rekomendacijomis ir turėjo mažiau patirties nustatant aukas. Taip pat, į rekomendacijas nebuvo įtrauktos pažeidžiamų dėl prekybos žmonėmis migrantų ir pabėgėlių nustatymo gairės. Todėl Valstybės sienos apsaugos tarnyba, siekdama nustatyti pažeidžiamus užsienio piliečius ir migrantus, vadovavosi savo rašytinėmis procedūromis. Kaip ir ankstesniais metais, NVO pastebėjo, kad valdžios institucijoms trūko įgūdžių ir patirties, reikalingų prekybos žmonėmis nustatymui tarp migrantų ir kitų pažeidžiamų grupių, įskaitant asmenis, užsiimančius komerciniu seksu.

Policija ir NVO vadovavosi oficialiu aukų nukreipimo mechanizmu, pagal kurį aukos buvo nukreipiamos pagalbai į NVO. Nevyriausybinėse organizacijose buvo suteikiama trumpalaikė ir ilgalaikė pagalba prekybos žmonėmis aukoms, pvz., sveikatos priežiūros paslaugos, psichologinės ir socialinės konsultacijos,

apgyvendinimo paslaugos. Lietuvos įstatymai suteikia teisę visoms nusikaltimų, įskaitant prekybą žmonėmis, aukoms gauti pagalbą prieš pradėdant baudžiamąjį procesą, jo metu ir, jei reikia, jam pasibaigus. Lietuvos įstatymai taip pat suteikia teisę visoms nusikaltimų aukoms, įskaitant prekybos žmonėmis aukas, gauti pagalbą, įskaitant konsultacijas, nepriklausomai nuo to, ar aukos kreipėsi pagalbos į teisėsaugos institucijas ir ar pranešė apie nusikaltimą. Vyriausybė skyrė 300 000 EUR (320 510 JAV dolerių) NVO, teikiančioms paramą aukoms, tiek pat kiek ir 2021 m. Valstybės finansuojamos NVO suteikė paramą 183 prekybos žmonėmis aukoms, palyginus su 247 aukomis 2021 m. Į šį skaičių buvo įtraukti rizikos grupėms priklausantys asmenys ir ankstesniais metais nustatytos aukos, kurioms ir toliau buvo teikiama pagalba. Nuo prekybos žmonėmis nukentėjusios moterys lietuvės buvo nukreipiamos į savivaldybių ar NVO kuruojamas prieglaudą, skirtas smurto artimoje aplinkoje aukoms. Prekybos žmonėmis aukos iš užsienio galėjo būti nukreipiamos į pabėgėlių priėmimo centrą Rukloje. Penki krizių centrai teikė specializuotą pagalbą nukentėjusiems vyrams, įskaitant apgyvendinimą. Nukentėjusius vaikus valdžios institucijos galėjo apgyvendinti globos namuose ar mišrios paskirties prieglaudose, nes specializuotų nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems vaikams skirtų prieglaudų nėra. Nuo seksualinio išnaudojimo, taip pat ir nuo prekybos žmonėmis, nukentėję vaikai turėjo galimybę gauti pagalbą valstybiniame paramos centre Vilniuje. Pasak ekspertų, vaikų apsaugos tarnyboms buvo sudėtinga nustatyti nuo prekybos žmonėmis nukentėjusius vaikus ir nukreipti juos pagalbai, ypač kaimo vietovėse. 2022 m. Vaiko teisių apsaugos tarnyba (toliau - VTAT) surengė mokymus vaiko teisių apsaugos specialistams, atvejų vadybininkams, vaikų globos namų atstovams, policijos pareigūnams ir apylinkės teismo psichologams apie prekybos žmonėmis atpažinimą ir pagalbos teikimą. Be to, VTAT organizavo mokymus vaiko teisių apsaugos specialistams apie migrantų vaikų globą, įskaitant prekybos žmonėmis ir seksualinio išnaudojimo riziką. 2022 m., įgyvendinant ES projektą su Nacionaline švietimo agentūra, buvo išleista švietimo įstaigoms skirta knyga apie prekybos žmonėmis prevenciją, kurioje pateikiama informacija apie pažeidžiamų mokinių atpažinimą ir reagavimą į tokias situacijas. Vyriausybė toliau pamažu tęsė didelių institucinių globos namų pertvarkymą į mažesnius bendruomeninius namus, siekiant pagerinti priežiūros kokybę ir sumažinti pažeidžiamumą. 2022 m. 1 350 vaikų gyveno valstybinėse globos įstaigose. Prekybos žmonėmis aukos iš užsienio galėjo naudotis tomis pačiomis paslaugomis, kaip ir aukos iš Lietuvos. Teisės aktai numatė 30-ies dienų laikotarpį, per kurį prekybos žmonėmis aukos iš užsienio gali nuspręsti, ar

bendradarbiaus su teisėsauga; su teisėsauga bendradarbiaujančios aukos iš užsienio galėjo gauti laikiną leidimą gyventi šalyje.

Dėl aiškios tvarkos, kaip tinkamai apsaugoti aukas, trūkumo bei teisėsaugos patirties stokos šioje srityje, aukos nenoriai bendradarbiavo tiriant bylas. NVO pažymėjo, kad prekyautojai žmonėmis kartais grasindavo aukoms, kad įbaugintų jas ir priverstų nebendradarbiauti su valdžios institucijomis. NVO teigimu, policija vis dar netaiko į auką orientuoto požiūrio, ir tai prisidėjo prie aukų nepasitikėjimo pareigūnais. Siekdami pašalinti kai kuriuos trūkumus, teismai dažnai leisdavo nukentėjusiesiems liudyti nuotoliniu būdu ir paskirdavo kitus asmenis būti jų atstovais, kad jų teisės būtų ginamos tiesiogiai nedalyvaujant teismo procese. 2022 m. visos 16 nustatytų aukų bendradarbiavo su teisėsauga. Nors aukoms buvo suteikiamas advokatas vyriausybės lėšomis, ekspertų nuomone, tokie advokatai turėjo nedaug darbo su prekybos žmonėmis bylomis patirties, tad NVO dažnai samdydavo privačius advokatus aukoms ginti. Lietuvos įstatymai suteikia aukoms teisę gauti finansinę kompensaciją iš prekyautojų žmonėmis. Daugeliu atvejų teismai nurodė taikyti finansinę kompensaciją ir ji buvo priteista. 2022 m. teismai nukentėjusiesiems išmokėjo maždaug 56 000 eurų (59 830 JAV dolerių) neturtinei žalai atlyginti.

PREVENCIJA

Prevenciniam darbui skirta daugiau pastangų. Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisija, pagrindinė kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo institucija, teikė vyriausybinėms institucijoms ir NVO kovos su prekyba žmonėmis gaires ir mokymus. Ekspertai pažymėjo, kad ne visos institucijos aktyviai dalyvavo kovos su prekyba žmonėmis veikloje, o komisija nebuvo veiksminga plėtojant sklandų suinteresuotųjų institucijų bendradarbiavimą. Ekspertai pažymėjo, kad reikalingas nepriklausomas prekybos žmonėmis koordinatorius, pavyzdžiui, nacionalinis pranešėjas, kuris aktyviai stebėtų ir vertintų vyriausybės veiksmus kovojant su prekyba žmonėmis ir padėtų koordinuoti NVP rengimą ir įgyvendinimą. 2022 m. vyriausybė tęsė NVP įgyvendinimą, kurio terminas baigėsi metų pabaigoje, ir skyrė maždaug 400 000 EUR (427 350 JAV dolerių) jo įgyvendinimui, iš jų 300 000 EUR (320 510 JAV dolerių) - pagalbai aukoms. Vidaus reikalų ministerija, konsultuojantis su kitomis institucijomis ir NVO, ėmė rengti naują NVP. Valdžios institucijos dalyvavo įvairiose visuomenės informavimo veiklose, įskaitant programą apie prekybos žmonėmis prevenciją JK

lietuvių bendruomenei, į kurią buvo įtraukti mokymai, kaip atpažinti prekybos žmonėmis požymius ir pranešti apie įtariamus atvejus. Be to, Vidaus reikalų ministerija savo interneto svetainėje paskelbė žurnalistams skirtas gaires, kaip pranešti apie prekybos žmonėmis atvejus ir vengti stereotipų, pavyzdžiui, seksualinio pobūdžio vaizdų ir nuotraukų, stiprinančių klaidingą supratimą ir mitus apie prekybą žmonėmis. Ataskaitiniu laikotarpiu vyriausybė finansavo visą parą dirbančią nacionalinę prekybos žmonėmis NVO pagalbos telefonu liniją. 2022 m. pagalbos linija sulaukė 70 su prekyba žmonėmis susijusių skambučių, vienu atveju buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas. Vyriausybė nedėjo pastangų, kad sumažintų komercinio sekso paklausą.

2022 m. Lietuvoje veikė apie 300 laikinojo įdarbinimo agentūrų, o tai, pasak ekspertų, yra gerokai per daug šaliai. Kad VDI galėtų geriau prižiūrėti šias agentūras ir sumažinti galimai neteisėtą veiklą, pavyzdžiui, išnaudojimą, įskaitant priverstinį darbą, vyriausybė priėmė darbo kodekso pataisas, pagal kurias laikinojo įdarbinimo agentūros privalo kas mėnesį teikti VDI informaciją apie įdarbinimą, įskaitant laikinųjų darbuotojų skaičių, ir įdarbinti laikinuosius darbuotojus ne trumpiau kaip trims mėnesiams iš eilės. Lietuvos įstatymai taip pat draudžia darbuotojų įdarbinimo mokesčius. Tačiau ekspertai pažymėjo, kad praktikoje kai kurie darbdaviai reikalavo, kad darbuotojai, ypač trečiųjų šalių piliečiai, juos mokėtų. Darbo inspektoriai, atlikdami patikrinimus darbo vietose, tyrė tokių mokesčių naudojimą. 2022 m. VDI įsteigė 10 naujų inspektorių etatų, o 2023 m. planuojama įsteigti dar 30, ir kartu su policija atliko 83 patikrinimus žemės ūkio, statybos ir kituose didesnės rizikos sektoriuose. VDI, Migracijos departamentas ir Užimtumo tarnyba apmokė inspektorių apie prekybos žmonėmis riziką tarp užsienio darbuotojų. Be to, VDI pastangomis Vilniuje veikia specializuota inspektorių grupė, analizuojanti prekybos žmonėmis atvejus, renkanti informaciją ir perduodanti įrodymus policijai. 2022 m. tokia inspektorių grupė įsteigta ir Kaune, kuri su policija ir NVO koordinuoja veiksmus prekybos žmonėmis klausimais. Siekdama dar labiau užkirsti kelią prekybai užsieniečių priverstiniu darbu, VDI savo interneto svetainėje keturiomis kalbomis teikė informaciją apie nelegalaus darbo ir prekybos žmonėmis atpažinimą.

Pastaraisiais metais Lietuvos prieglobsčio ir priėmimo sistemoms kilo sunkumų dėl prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių, bėgančių iš Baltarusijos ir Ukrainos, antplūdžio. Reaguodama į tai, vyriausybė nedelsdama sutelkė pastangas padėti pabėgėliams ir didinti informuotumą apie prekybos žmonėmis pavojų. 2022 m. VDI bendradarbiavo su Ukrainos valstybine darbo tarnyba rengiant ir skelbiant

informaciją apie įsidarbinimo galimybes, darbuotojų teisių gynimą ir prekybos žmonėmis prevenciją. Be to, VDI vykdė Lietuvoje dirbančių ukrainiečių pabėgėlių stebėseną ir tikrino, ar nėra priverstinio darbu atvejų. Lietuvos policijos generalinis komisaras sudarė kovos su prekyba žmonėmis darbo grupę. Policija paskyrė koordinatorius registracijos centruose ir įdarbino bei apmokė 14 ukrainiečių, kad šie registruotų atvykstančius pabėgėlius ir didintų informuotumą apie prekybą žmonėmis. Be to, policija keturiomis kalbomis parengė klausimyną pabėgėliams, kuriems kyla prekybos žmonėmis rizika, ir institucijų žiniai sudarė labiausiai pažeidžiamų pabėgėlių sąrašą. Lietuva taip pat patyrė nelegalios migracijos srautų antplūdį per sieną su Baltarusija, kuri organizavo Lukašenkos režimas. Rugsėjo mėn. duomenimis, sulaikymo centruose dar gyveno maždaug 1 500 iš daugiau nei 4 500 migrantų, neteisėtai atvykusių į šalį iš Baltarusijos, siekiant sutrikdyti Lietuvos ir ES santykius. Tarptautinės institucijos kritikavo migrantų sulaikymo praktiką ir elgesį su jais, o 2022 m. tarptautinė organizacija paskelbė ataskaitą, kurioje teigiama apie prastas sąlygas registracijos centruose ir užfiksuotus žmogaus teisių pažeidimus, įskaitant smurtinius stumdymus atgal prie sienos su Baltarusija, o tai praktika, galimai galinti padidinti asmens pažeidžiamumą dėl prekybos žmonėmis, didinanti nepasitikėjimą užsienio pareigūnais ir užkertanti kelią pranešti apie bet kokią patirtą išnaudojimą. Siekdama didinti informuotumą apie prekybos žmonėmis rizikas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba (toliau - VSAT) savo padaliniais išplatino rekomendacijas, kaip padėti atpažinti aukas tarp migrantų ir suteikti informaciją apie jiems prieinamą pagalbą. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija atliko migrantų pažeidžiamumo vertinimus, o VSAT kartu su NVO siekė nustatyti galimus pažeidžiamus asmenis. 2022 m. VSAT nenustatė nukentėjusių asmenų šioje grupėje.

PREKYBOS ŽMONĖMIS SITUACIJOS APIBŪDINIMAS:

Kaip atspindi pastarųjų penkerių metų ataskaitos, prekyautojai žmonėmis Lietuvoje išnaudoja tiek vietinius lietuvius, tiek užsienio piliečius, tiek ir lietuvius užsienyje. Pastaraisiais metais prekeiviai perkėlė verbavimo metodus iš gyvo į internetinę aplinką, daugiausia per socialinę žiniasklaidą, o tai sudarė sunkumų valstybinėms institucijoms nustatyti nukentėjusiuosius ir identifikuoti prekeivius žmonėmis. Prekeiviai žmonėmis išnaudoja vyrus ir berniukus iš Lietuvos nusikalstamoms veikoms, tokioms kaip vagystės iš parduotuvių, o moteris ir vaikus iš Lietuvos – seksualiniam išnaudojimui Skandinavijos ir Vakarų Europos šalyse. Pasak NVO,

prekeiviai žmonėmis toliau seksualiai išnaudoja moteris ir mergaites šalies viduje. Kaip teigia teisėsauga ir NVO, dauguma prekybos žmonėmis atvejų yra susiję su lietuvėmis aukomis ir vyksta Lietuvoje. Ekspertai išreiškė susirūpinimą, kad asmenys, turintys tam tikrų protinių sutrikimų, psichologinių problemų ir (arba) priklausomybę nuo alkoholio ar narkotinių medžiagų, yra ypač pažeidžiami dėl prekybos žmonėmis. Prekeiviai žmonėmis taip pat taikosi į bedarbius arba asmenis iš mažas pajamas gaunančių ir socialinės rizikos šeimų. Anot valdžios institucijų, moterys yra verbuojamos sudaryti fiktyvias santuokas užsienyje, jos gali būti išnaudojamos seksualiai, namų ūkio darbams ir priverstiniam darbui. Taip pat yra pranešimų, jog išnaudojami darbininkai iš Ukrainos, Rusijos ir Baltarusijos. Darbininkai iš užsienio susiduria su rizika tapti priverstinio darbo aukomis transporto, aptarnavimo, gamybos, viešbučių, žemės ūkio ir statybos sektoriuose. 1 350 vaikų, esančių institucinėse vaikų priežiūros įstaigose, susiduria su rizika tapti prekybos žmonėmis aukomis. Lukašenkos režimui paspartinus nelegalios migracijos srautus per Lietuvos ir Baltarusijos sieną, migrantai iš Afrikos, Azijos ir Artimųjų yra pažeidžiami dėl prekybos žmonėmis. Užsienio piliečiams ir Ukrainos pabėgėliams, daugiausia moterims ir vaikams, bėgantiems nuo plataus masto Rusijos invazijos į Ukrainą ir ieškantiems prieglobsčio Lietuvoje, yra labai pažeidžiami dėl prekybos žmonėmis.